

EPÍŠTOLA K TITOVĚ

(svatého) Pavla apoštola.

V epištole této apoštol učiniv Kretenským službu k **dověrnému sebe i Tita přijímání**, předkládá věci dvoje:

I. **Obecné**, z nichž přináležejí:

Některé k učení, při čemž apoštol poroučí:

1. Hodné služebníky k ouřadu řídití.
2. Nehodným služby scestné zastavovati i je trestati. Kap. 1.

Jiné pak k obcování aneb povinností konání:

1. Zvláštních, jako jsou povinnosti:

Starců.

Žen starých.

Mladic.

Mládenců.

Kazatelů.

Čeládek. Kap. 2. až do v. 11.

2. Obecných k

Bohu.

Lidem.

Povýšeným.


Sobě rovným.

Kacířům. Kap. 2. od v. 11. až do v. 12. Kap. 3.

II. **Své vlastní domáci**, jako že:

1. Titovi k sobě přijíti poroučí.
2. Zéna a Apollo na cestu potřebnými věcmi opatřiti velí.
3. Pozdravení vzkazuje.
4. Modlitbou sobě obvyklou list tento zavírá. Kap. 3. od v. 12. až do konce.

Má kapitoly 3.



I. EPIŠTOLA S. PAVLA K TITOVÍ.

BOŽÍ PRAVDA. I. *Podpis a nápis epistolů, v němž apoštol: Jedno:* Úřadu svého ne tak Titovou jako Kretenských příčinou dovodí, a to: 1. Svým k apoštolství řádným povoláním. 2. Svým čistým učením, kteréž: S věrou vyvolených Božích se pěkně srovnává; Krista, pravdu zvěstuje; k vzdělání v pravé pobožnosti směřuje; věřící a kající v naději věčného života ustavuje; starožitné a hned od věků jest; od Boha pravdomluvného svůj původ má. *Druhé:* Kretenským k dověrnému přijímání Tita slouží, právě o něm: 1. Že jest vlastenský neb upřímný syn od něho skrze evanjelium zplozený. 2. S ním jednou a touž věrou obdařený. *Třetí:* Titovi žádá: 1. Boží milosti. 2. Milosrdenství. 3. Pokoje. — II. Dvě příčiny zanechání Tita na ostrově řečeném Kréta, t.: 1. Aby věci potřebné při tom lidu vždy dále vzdělával. 2. Aby hodné služebníky církve zřídil, o nichž poroučí apoštol to dvě: 1: Kde mají zřízení býti? 2: Jakou ozdobu míti? *Předně:* Z strany obcování, a to: Svého, při němž jsou povinni vad škodlivých utíkati a ctnostmi se odvíati, niž v. 7. 8.; svých manželek, dítek a čeládek, v. 6. *Potom:* Z strany darů neb umění spasitelného,

KAPITOLA I.

Věrnou péči maje apoštol o ty, jenž nedávno Pánu získáni byli, 6. vypravuje, jací jim služebníci představováni býti mají 10. kteříž by pak takoví býti nedbali, 13. aby je Titus přísně trestal, přikazuje.

Pavel, služebník Boží, apoštol pak Ježíše Krista podlé víry vyvolených Božích¹ a známosti pravdy², kteréž jest podlé pobožnosti³;

2. K naději života věčného, kterýž⁴ zaslíbil⁵ před časy* věků ten, jenž nikdy neklamá, Bůh, zjevil pak časy svými;

Řím. 16, 25. Efez. 3, 9. Kolos. 1, 26. 2 Tim. 1, 9.

3. Totiž to slovo své skrze kázání mně svěřené podlé⁶ zřízení Spasitele našeho, Boha; Titovi, vlastnímu⁷ synu u víře obecné⁸;

4. *Milost, milosrdenství a pokoj od Boha Otce a Pána Jezukrista, Spasitele našeho.

Řím. 1, 7. 1 Tim. 1, 2.

5. Z té příčiny zanechal sem tebe v Krétě, aby⁹ to, čehož tam ještě potřebí,¹⁰ zpravil a ustanovil po městech¹¹ kněží, jakož i já¹² při tobě sem zřídil.

6. *¹³Jest-li kdo bez ouhony, jedné manželky muž, dívky maje věřící, na kteréž by nemohlo¹⁴ touženo býti, že by byli¹⁵ bůjní aneb¹⁶ nepoddaní.

2 Tim. 2, 2.

7. *Neboť biskup¹⁷ má býti bez ouhony, †jako Boží šafář, ne¹⁸ svémyslný, ne hněvivý, ne¹⁹ piján vína, ne²⁰ bijce, ne žádostivý mrzkého zisku;

**1 Tim. 3, 2. †1 Kor. 4, 1.*

1) t. jehož se víra a učení s věrou všech-ných vyvolených Božích srovnává. Aneb: kterýž na to jest poslán, aby víru vyvolených Božích kázal a v lidech vzdělal. Podob. 2 Tim. 1, 1. Pravou pak víru tuto apoštol nazývá věrou vyvolených Božích proto, že oni sami vlastně od Boha ji sobě a ne jiní danou mívají. Viz 2 Tes. 3, 2. 2) t. ta víra, kterouž sem věrou vyvolených Božích nazval, jest známost spasitelná Krista Pána neb evanjelium praveho, pobožnost v lidech a naději k životu věčnému vzdělávajícího. Podobně se evan-jelium pravdou jmenuje: Jan 17, 17. Gal. 3, 1. Kolos. 1, 5. 1 Tim. 2, 4. Item 3, 15. 3) t.

kterážto víry cíl neb ovoce jest pravá pobož-nost. Nebo sic jinak kdo praví, že Boha zná, avšak přikázání jeho neostřihá, takový jest lhář. 1 Jan 2, 4. 4) t. život, aneb raději: kterouž; t. pravdu evanjelium svého svatého, jakž se rozumí z verše třetího. 5) dávno, před věky. 6) poručení. 7) viz 1 Tim. 1, 2. 8) t. kterýž takovouž víru jako i já, anobřž ja-kouž všickni Boží vyvolení mají, i on má a totéž učení jako i já vede. 9) R. ostatek, což pozůstává. 10) napravil. 11) R. starší, t. služebníky církve, v jakémž koli úřadu po-stavené, kteréž hned biskupy a šafáři nazývá. 12) tobě sem poručil. 13) byl-li by. 14) za-

SLUŽEBNÍKŮ jímž směřovati mají: 1. K vzdělání Božích vyvolených. 2. K přemáhání nepřátel. — III. Poručení od apoštola Titovi učiněné, aby Kretenské služebníky i lid přísně trestal, při němž: 1. Cíl toho trestání ukazuje v. 13. 2. Jako živými barvami zvláště jejich kazatele maluje, předkládaje: 1: Některé jejich vlastnosti. 2: Dílo zlé, kteréž v svozování jiných konají. 3: Bezedné lakomství, kteréž za zástěrou náboženství provozují. 4: Nezpůsoby jejich i lidu přirozené. 5: Učení scestné, jehož dvě částky připomíná, a toho, že se již rozdílů činěním v pokrmích v Zákoně zapověděných vázati nemáme, důvody mocnými dovodí. 6: Pokrytství jejich.

I. O povinnostech některých zvláštních osob obého pohlaví, totiž: 1. Starců, jejichž

8. Ale přívětivý k hostem, ²¹milovník dobrých, ²²opatrný, spravedlivý, ²³svatý, zdržlivý,

9. Pilně se přidržící věrné řeči ²⁴ ²⁵k vyučování dostatečné, aby mohli napomínati učením zdravým ²⁶, i ty, kteříž odpírají, přemáhati.

10. Neboť jsou mnozí ²⁷nepoddaní, marnomluvní i svůdcové myslí, zvláště ti, jenž jsou z obrízky ²⁸;

11. Jímž musejí ústa zacpána ²⁹ býti, kteříž celé ³⁰domy převracejí, učíce ³¹neslušným věcem pro mrzký zisk.

12. Řekl jeden z nich, vlastní jejich prorok ³², že Kretenští jsou vždycky lháři, ³³zlá hovada, břicha lenivá;

13. Svědectví to pravé jest; a protož tresciž je přísně, ať jsou zdraví u víře;

14. Nešetřice *židovských básní a příkázání lidí těch, jenž se odvracují od pravdy.

Kolos. 2, 16. 1 Tim. 1, 4.

15. *Všecko zajisté čisté jest čistým; poškrvněným pak a nevěřícím nic není čistého; ale poškrvněná jest i mysl jejich i svědomí.

Mat. 15, 11. Skut. 10, 15. Řím. 14, 14.

16. ³⁴Vypravují o tom, že Boha znají, ale skutky svými ³⁵toho zapírají; ohavní jsouce a ³⁶nepoddaní a ke všelikému skutku dobrému ³⁷nehodní.

KAPITOLA III.

K čemu by starců, 2. babek, 4. mladíc, 6. mládenců, 9. sluh atd. napomínati měl, kterak i příkladem dobrým všechněm svítiti, předkládá Titovi; II. naposledy summu křesťanství i přístup k němu pravý kratičkými slávy velmi jadrně vypsál.



y pak mluv, což sluší na zdravé učení.

lováno. 15) prostopašní, marnotráci. 16) neupřáhaní, nepotočiti, bezuzdní. 17) musí. 18) neústupný, svá hlava, sobě se zalibující, sám svůj; t. ne ten, kterýž by žádného nic nešetřil, jen svou provoditi usiloval. 19) opilec. 20) bitec. 21) milovník dobrého, dobrotivý. 22) rozumný, řádný, mírný. 23) pobožný. 24) t. učení čistého neb víry hodného. Jan 17, 17. 25) vyučující, Ř. podle vyučování; t. kterážto řeč k vzdělání pravého umění přináší. 26) viz 1 Tim. 1, 10. 27) neupřáhaní. 28) t. z Židů. Podob. Řím. 3, 30. Item 4, 12. 29) t. mocnými důvody přemožena, tak aby nemohli nic proti pravdě mluvit. 30) čeledi. 31) ne-náležitým. 32) t. Epimenides poeta. 33) Ř.

zlé želmy, lta zvěř. 34) přiznávají se, veřejně o tom mluví. Jako by řekl: Dí-li kdo: Jakž bych já ty lidi a učitele opustil a za nečisté měl? však oni o Pánu Bohu i jeho svaté vůli a životu šlechetném velmi pěkně mluví. Na to odpovídám, že s tím se vším nejsou než pokrytci, oněm podobní, kteříž rty svými Boha ctíli, ale srdcem od něho daleko byli. Izai. 29, 13. 35) (tomu) odpírají. 36) nepovolní (pravdě.) 37) Ř. zavržení, nemilí, nepřijemní; t. takoví, při jejichž pracech žádného prospěchu a užítku se nespátruje. Nebo od nich Pán Bůh všelijak pozhánání své odjímá, tak že sobě i jiným svými usilováními naposledy škodliví bývají, jako

II.

K TITOVÍ.

STARCI, BABY, povinností šest částek tu se pokládá. 2. Žen starých, od nichž týchž věci jako i od starců apoštol vyhledává a nad to jiných pět ctností. 3. Žen mladých, jejichž některé povinnosti tu vyčítá. 4. Mládenců. 5. Služebníků církve, jejichž život i učení vypisuje a proč to obě má býti bez ouhony, příčinu slušnou toho ukazuje. 6. Čeládek, jimž to předkládá: 1: Jaká jest jejich povinnost? 2: Komu ji konati mají? 3: Jak? 4: Proč? — II. O povinnostech všechných vůbec křesťanů, a tu souditi to dvě: *Jedno*: Které jsou jejich povinnosti? 1. Utíkání zlého. 2. Následování dobrého, kteréž se vztahuje: 1: K jejich osobám, aby se totiž středně chovali. 2. K bližním, aby upřímně a spravedlivě k nim se měli. 3. K Bohu, aby před ním pobožně živi byli. *Druhé*: Čím se k konání těch povinností ponoukati mají? 1. Milostí sobě učiněnou, při čemž povážiti jest hodné toho: Od koho jest učiněna? Jaká? Komu? Proč? v. 11. 2. Odplatou věčného života a soudem posledním, na němž se všickni postaviti máme. 3. Rozvažováním drahé mzdy

2. Starci ať jsou ¹střízliví, vážní, ²opatrní, zdraví ³u víře³, v lásce, v snášlivosti.

3. *Tak také i ⁴staré ženy, ať chodí pobožně, v oděvu ⁵příslušném a ať nejsou převrhlé⁶, ani ⁷mnoho vína pijící, poctivým věcem učící;

1 Tim. 2, 9.

4. Aby mladice ⁸vyučovaly, kterak by muže své i dítky milovati měly,

5. A byly ⁹šlechtné, čistotné, ¹⁰netoulavé, dobrotivé, * mužům svým poddané, aby nebylo dáno v porouhání slovo Boží. Efez. 5, 22.

6. Takž i mládenců napomínej k ¹¹střednosti;

7. *Ve všech věcech sebe samého vydávaje za příklad dobrých skutků; a zachovávaje v učení ¹²celost, ¹³vážnost, 1 Tim. 4, 11. 1 Petr. 5, 3.

8. Slovo zdravé ¹⁴bez ouhony, aby ten, jenž by se protivil, zastyděti se musil, nemaje co zlého mluvíti o vás.

9. *Služebníky uč, ať jsou poddáni ¹⁵pánům svým, ve všem jim se ¹⁶libíce, ¹⁷neodmlouvající;

Efez. 6, 5. Kolos. 3, 22. 1 Petr. 2, 18.

10. ¹⁸Neokrádajíce, ale ¹⁹ve všem věrnosti pravé dokazující; *aby učení Spasitele našeho, Boha, ve všem ozdobovali. 1 Tim. 6, 1.

11. Zjevilať se ²⁰zajisté ta milost Boží spasitelná ²¹všechněm lidem;

ὁ αὐτὸς
Božího

12. Vyučující nás, abychom odřeknouce se bezbožnosti²² a světských žádostí²³, ²⁴střízlivě a spravedlivě a pobožně živi byli ²⁵na tomto světě;

13. *Očekávající té blahoslavené naděje²⁶ a ²⁷příští slávy velkého Boha a Spasitele našeho Jezukrista,

1 Kor. 1, 7. Filip. 3, 20.

Saul, Ahas, Achab; ale ne tak Samuel, David, Jozafat, Ezecháš.

1) šlechtní. 2) mírní, střední, rádní, totiž k radám způsobilí. 3) t. ať nejsou u víře zpleteni a to netoliko pro potřebu svého spasení, ale také i proto, že mládež, čemuž nerozumí, povinna jest od takových se vyučovati. 4) babky, starší sestry. 5) kterýž sluší na lidi nábožné. 6) t. lstivě na zlou stranu svých bližních řeči vykládající. 7) s vínem spojené, vínu podmaněné. Ř. ani mnohému vínu sloužící. 8) Ř. moudré neb opatrné činily. 9) poctivé, mírné. 10) dům opatrující, doma po-

sedávající. 11) šlechtnosti, mírnosti. 12) nenapravnost. 13) Někteří tu přidávají ještě to slovo: neporušenost. 14) kteréž by potupeno býti nemohlo. 15) hospodářům. 16) libiti mladice. 17) neodmlouvající. 18) neukrádající, nic sobě nekořistující. 19) Ř. vši víry neb věrnosti dobré. 20) t. skrze kázání svatého evangelium. 21) všelijakým, t. jakéhožkoli jsou stavu, řádu, povolání. 22) t. abychom toho všeho se zhostili, což by proti první tabuli zákona Božího čelo, jako jest: neznámost Boha, modloslužba. čarování a jména Božího nadarmo brání. 23) t. všeho toho

LÁSKA BOŽÍ K LIDEM. za sebe dané. 4. Dvojím cílem svého vykoupení, t. aby hned zde na světě: 1: Hříchů sněti došli. 2: Skrze Ducha svatého k činění skutků dobrých způsobní byli.

I. *Napomenutí opět učiněné k konání některých povinností, při čemž souditi náleží toto dvě: Jedno: Které jsou ty naše povinnosti: 1. Poddanost vrchnostem. 2. Láská vůbec ke všechněm našim bližním, z níž sme jim to povinni, abychom: 1: Jim neutrhali. 2: Pokojně se k nim měli. 3: Na dobrou stranu je sobě vykládali. 4: Ochotně se i k těm ukazovali, kteříž by ještě známosti Krista nedošli. Druhé: Čím se k vykonávání těch povinností a zvláště k lidem v rodu starém ještě zůstávajícím vzbuzovati máme: 1. Připomínáním sobě toho, že sme rovně takoví někdy jako i oni bývali. 2. Příkladem Otee nebeského, kterýž nás také nehodné k spasení přivedl, při čemž apoštol velmi pěkně o tom spasení vypisuje: 1: Kdo nás spasil? Otec nebeský, v. 4. 2: Čím k tomu vzbuzen byl? Svou milostí. 3: Jak to činil? Znovu nás sobě skrze Ducha svého zplodiv a křtem toho rodu nového při nás potvrdiv. 4: Skrze koho nás k spasení přivedl? Skrze Krista Pána, v. 6.*

14. *Kterýž dal sebe samého za nás, aby nás vykoupil od všeliké nepravosti a očistil sobě samému lid²⁸ zvláštní, horlivě † následovný dobrých skutků. **Gal. 1, 4. †Efez. 2, 9.*

15. Toto mluv a napomínej a tresci mocně²⁹. *Žádný tebou nepohrzej. *1 Tim. 4, 12.*

KAPITOLA III.

Velí apoštol Titovi, aby všechny vůbec, jenž byvše prvé bezbožní, v Kristu ospravedlnění došli, 8. vyučoval pravé pobožnosti a dobrým skutkům 9. i varování se, jakož marných otázek, 10. tak i neústupných kacifů.

Napomínej¹ jich, ať jsou² knížatům* a mocnostem poddáni, jich poslušni a ať jsou k každému skutku dobrému hotovi: *Mar. 12, 17. Řím. 13, 1.*

2. Žádnému ať se³ nerouhají, nejsou svárliví, ale⁴ přívětiví, dokazující všeliké tichosti ke všem lidem.

3. *Byliť sme zajisté i my někdy nesmyslní,⁵ tvrdošijní, bloudiví, sloužící žádostem a rozkošem rozličným, v zlosti a závisti bydlíce,⁶ ohyzdní, vespolek se nenávidíce. *1 Kor. 6, 11.*

Na den 4. Ale když se zjevila dobrota a⁷ láska k lidem Spasitele našeho, Boha;

Božího 5. *Ne z skutků⁸ spravedlnosti, kteréž bychom my činili, ale *narození* podlé milosrdenství svého spasil nás † skrze⁹ obmytí druhého *i na nové* narození a obnovení Ducha svatého; *léto.* **2 Tim. 1, 9. †Jan 3, 5. Efez. 5, 26.*

6. Kteréhož vylil na nás¹⁰ hojně, skrze Jezukrista, Spasitele našeho;

zlého, v němž svět pohřben leží (1 Jan 5, 19.), jako jest: pýcha (1 Jan 2, 16.), lakomství, chlipnost, zlost, zlolečství, nenávisť, závist a jiní skulkové těla (o nichž viz Gal. 5, 19.) a summou, což koli proti druhé tabuli zákona Božího čelí. 24) středně. 25) Ř. v přítomném věku. 26) t. Krista Pána, kterýž nás v naději živou zplodil. 1 Petr 1, 3. Aneb života věčného, jehož v naději očekáváme. Viz podobně Kolos. 1, 5. Mecnýť pak jest tuto důvod Božství Kristova, nebo apoštol jej nazývá naději naší, Bohem velikým a Spasitelem našim. 27) zjevení. 28) zvlášť milý.

29) t. se vši vážností a mocí, na žádného v té částce nic nedbaje, ani na přízeň neb nepřízeň se neohlédaje.

1) připomínej. 2) vrchnostem. 3) nezlořečí, nelají, žádného ze cti neloupí. 4) mírní; t. při všech věcech pravý prostředek zachovati umějíci a bližního sobě raději na dobrou než na zlou stranu vykládající. 5) zpurní, nepovolní. 6) nenávisťi hodní. 7) milost. 8) Ř. v spravedlnosti (konaných.) 9) koupel, t. skrze křest svatý, kterýž ačkoli sám z sebe očistění od hříchů ani rodu nového nedává, avšak při věrných a vyvolených Božích jest jistotou a

III.

K TITOVÍ.

DOBŘÍ SKUTKOVÉ. 5: K jakému cíli nás spasením obdařil? Abychom zde ospravedlnění jsouce, svědomí dobrého požívali; v onom životě věčné slávy dědicové byli; dokudž nám života přeje, skutky dobré činili. — II. Výstraha od apoštola daná, aby se Titus i jiní varovali: *Jedno*: Učení scestného, čehož i příčiny ukazuje. *Druhé*: Kacířů neústupných, při čemž dvojí zprávu dává: 1. Jak se k těm kacířům chovati náleží? Vy- lučovati je. 2. Proč? 1: Že z Krista, pravého kmene, se vyvrátili. 2: Zlostné bludů za- stávají a tak proti Duchu svatému hřeší. — III. Poručení od apoštola Titovi o věcech některých domácích, totiž že jemu přikazuje: 1. K sobě přijíti, předkládaje: Kdy a kde k němu se vypraviti má? 2. Služebníky některé, kteříž by se též k němu vypravili, vše- ljakými věcmi potřebnými na cestu opatřiti i posluchačům svým k těmž sloužiti. 3. Všech- ných svých posluchačů pozdraviti.

7. Abychom ospravedlnění jsouce milostí jeho, byli dědicové¹¹ v naději života věčného.

8. Věrnát jest řeč tato a chcít, aby těch věcí potvrzoval, ať se snaží v dobrých skutech předčítí¹², kteříž uvěřili Bohu; a toť jsou ty věci poctivé i lidem užitečné.

9. *Nemoudré pak otázky a vyčítání rodů a sváry a¹³ hádky o věci zákonní zastavuj; neboť jsou neužitečné a marné.

1 Tim. 4, 7. 2 Tim. 2, 23.

10. Člověka kacíře po jednom neb druhém napomínání¹⁴ vyvrz;

11. Věda, že takový jest¹⁵ převrácený a hřeší, svým vlastním soudem jsa odsouzen¹⁶.

12. Když posli k tobě Artemana aneb Tychika, snaž se přijíti ke mně do Nikopolim; nebo sem umínil tam přes zimu pobyti.

13. Zéna,¹⁷ učeného v Zákoně a *Apollo s pilností¹⁸ vyprovod, ať v ničemž nemají nedostatku.

Skut. 18, 24.

14. A nechažť se také učí i naši v dobrých skutech předčítí,¹⁹ kdež jsou toho potřeby, aby nebyli neužiteční²⁰.

15. Pozdravují tě, kteříž jsou se mnou všickni. Pozdravíž těch, kteříž nás milují u víře. *Milost Boží budiž se všemi vámi. Amen.

Kol. 4, 18.

K Titovi, kterýž první biskup církve Kretenské skrze vzkládání rukou zřízen byl, psán z Nikopoli města Macedonského.

svědectvím vnitřního v Kristu očištění a skrze Ducha svatého narození. Podobně Gal. 3, 27. Kolos. 2, 12. 10) bohatě. 11) Ř. podle naděje. 12) t. pilní jich býti a jako nad těmi dobrými skutky i pro příklad jiným ruku držeti. 13) boje. 14) odsedni, utíkej; t. vyluč. 15) vyvrá-

cený. 16) t. podle toho, že svědomím svým jsa přemožen, předce slepě bludů zastává. 17) zákonníka. 18) dej vyprovoditi. 19) Ř. k užiti- kům potřebným. 20) bez ovotce; t. aby se ústy toliko věrou nechlubili, ale také skutky dobrými ji dokazovali.

